

ПЕРСПЕКТИВАМИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ є розробка програмно-методичних рекомендацій щодо формування навичок здорового способу життя майбутніх фахівців фізичної культури у ВНЗ в межах функціонування інноваційного освітнього середовища.

ЛІТЕРАТУРА

1. Міненко А. О. Формування валеологічних знань у майбутніх учителів фізичної культури : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук. : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / А. О. Міненко. – К., 2007. – 21 с.
2. Мудрян В. Л. Концептуальні аспекти професійної підготовки вчителів фізичної культури в Україні / В. Л. Мудрян // Науковий вісник Чернігівського нац. пед. ун-ту. Серія : Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт. – Вип. 98, Т. 4. – Чернігів. – 2012. – С. 171 – 173.
3. Радченко А. В. Професійна підготовка майбутніх вчителів основ здоров'я у вищих навчальних закладах: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 – «Теорія і методика професійного навчання» / А. В. Радченко. – Луганськ, 2012. – 225 с.
4. Sokoluk O.V. Organizacija samostiinoi pidgotovky studentiv VNZ za dopomogou informaciih tehnologii / O.V. Sokoluk // Pidgotovka fahivciv ingenerno-pedagogichnyh specialnostei: dosvid, problemy, perspektyvy: mater. Reg. Nauk-prakt. Seminaru. – Ternopil : TNPU im. Gnatuka, 2013. S. 54-56.
5. Ferenchuk B.M. Profesiina sprjamovanist pidgotovky maibutnig ychyteliv fizychnoi kultury z dyscypliny biologichnogo cyklu:dys. Kand. Ped.nauk : 13.00.04 / Ferenchuk B.M. – Ternopil, 20011. – 179 s.

УДК 796.032:37.037 (043.3/5)

Єднак В. Д., Сапрун С. Т.

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка м. Тернопіль

ФОРМУВАННЯ ОЛІМПІЙСЬКОЇ ОСВІЧЕНОСТІ УЧНІВ 4-Х КЛАСІВ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ ШКІЛ

В статті висвітлені основні аспекти впровадження олімпійської освіти у навчально-виховний процес учнів 4-х класів. Проаналізовано анкетування учнів до та після проведення педагогічного експерименту. Визначено об'єм теоретичного матеріалу, що повинен забезпечити відповідний рівень знань учнів, що сприятиме веденню здорового способу життя.

Ключові слова: олімпійська освіта, олімпізм, Олімпійські ігри, молодший шкільний вік, здоровий спосіб життя, навчально-виховний процес.

Єднак В.Д., Сапрун С.Т. Формирование олимпийской образованности учеников 4-х классов общеобразовательных школ. *В статье рассмотрены основные аспекты внедрения олимпийского образования в учебно-воспитательный процесс учеников 4-х классов. Проанализировано анкетирование учащихся до и после проведения педагогического эксперимента. Определен объем теоретического материала, который должен обеспечить соответствующий уровень знаний учащихся, и будет способствовать ведению здорового образа жизни.*

Ключевые слова: олимпийское образование, олимпизм, Олимпийские игры, младший школьный возраст, здоровый образ жизни, учебно-воспитательный процесс.

Yednak V.D., Saprun S.T. The formation of the Olympic erudition of the 4th form pupils of general school. *The main areas of implementation of Olympic education in the educational process of 4th grade pupils are highlighted in the article. Attention is focused on reducing the level of physical health and physical development of primary school age pupils. An important aspect that will encourage them to conscious physical training, sports and healthy lifestyle is an equipage of the pupils with appropriate theoretical knowledge of Olympic education. The aim of the study. Determination of the theoretical component for integration of Olympic education in the educational process of the 4th grade pupils. The tasks of the study are: 1. To analyze bibliographic data and sources from Internet, theses of the specialists aimed at Olympic erudition of the pupils. 2. To conduct a survey at the beginning and in the end of the academic year to estimate the level of Olympic erudition. 3. To characterize the key directions of the educational process improvement using the means of Olympic education. The results of the experiment showed: relevant optimization of the level of knowledge of Olympic and sport themes in experimental group; allowed to identify the list of the key themes on Olympism that should be highlighted more broadly for the pupils of the 4th grade. The ideas and principles of Olympic education should form a desire for a healthy lifestyle, as this prompts the increasement of the number of pupils for training sport and participation in sports and public events. The perspectives of the further investigation lie in the spread of the Olympic education idea among the primary school age pupils.*

Key words: Olympic education, Olympism, Olympic sports, primary school age, healthy lifestyle, educational process.

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Зниження рівня соматичного здоров'я та фізичного розвитку учнів початкових класів викликає занепокоєння з боку фахівців та пошук оптимальних шляхів вдосконалення сучасної освітньої системи. Саме у молодшому шкільному віці спостерігаються ще відносно посередні результати, а починаючи з 5 класу кількість учнів віднесених до СМГ та тих, хто має низькі показники фізичного стану стрімко зростає [1, 3]. Незважаючи на зміну самої структури навчального процесу у школі, все ж немає вагомої причини через котру школярі з кожним роком погіршують власні результати з фізичної підготовленості, рівня соматичного здоров'я, частіше хворіють, менше відвідують спортивні секції. Вирішення проблеми зниження усіх цих показників вимагає комплексного підходу, ми ж лише намагаємось вдосконалити один з аспектів, що відіграє значну роль у формуванні здорового майбутнього покоління. Озброєння учнів належними теоретичними відомостями повинно спонукати їх до свідомих занять фізичною культурою, спортом та веденням здорового способу життя. [5, 7]

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Провідні держави світу вже понад 25 років активно пропагують саме ідею олімпізму серед усіх школярів, створюють належну методичну базу для вчителів та учнів, сприяють у проведенні різного роду заходів. Зарубіжні науковці (Binder, D., 1999 Müller, N., 2001; Naul R., 1998) [2, 3] намагаються диференціювати програми з олімпійської освіти відповідно до віку школярів і впроваджують їх на державному рівні, а вітчизняні та пострадянські держави (Булатова М., 2005; Єрмолова В., 2010; Москаленко Н., 2005; Вацеба О., 2007; Матвеев С., 2007; Столяров В., 1993) [3, 4, 6] прагнуть реалізувати спершу в межах позакласної та навчально-виховної роботи у позаурочний час. Вітчизняні напрацювання в даному напрямку мають лише епізодичний характер та охоплює лише невелику кількість школярів. [1, 7]

Мета дослідження. Визначення теоретичної складової для інтеграції олімпійської освіти у навчально-виховний процес учнів 4-х класів.

Завдання дослідження:

1. Проаналізувати літературні дані та мережі Інтернет, дисертаційні роботи фахівців, щодо визначення олімпійської освіченості школярів.
2. Провести анкетування на початку та в кінці навчального року для визначення рівня олімпійської освіченості.
3. Охарактеризувати ключові напрямки вдосконалення навчально-виховного процесу використовуючи засоби олімпійської освіти.

Методи та організація дослідження: теоретичний аналіз та узагальнення літературних джерел, матеріалів мережі Інтернет, бесіди, педагогічний експеримент, анкетування.

Аналіз отриманих результатів. Анкетування проводилось на базі загальноосвітніх шкіл м. Тернополя (ЗОШ№10 та ЗОШ№23) та Тернопільської області (м. Бучач, ЗОШ№1 та м. Збараж, ЗОШ№2) протягом жовтня 2012 і травня 2013р. У експерименті взяли участь 189 учнів (ЕГ=99, КГ=90) 4-х класів. Протягом 2012/2013 навчального року учні ЕГ використовували зошити з олімпійської освіти та спорту, звідки отримували певний обсяг інформації, виконували тематичні домашні завдання. Також кожного місяця проводились позакласні заходи у школі, у яких на меті саме було пропагувати ідеї Олімпізму. Запитання та варіанти відповідей були максимально доступними та зрозумілими для дітей молодшого шкільного віку. В переліку питань анкети було 23 запитання. Структуру питальника умовно можна розподілити на три частини: перша – інформаційний блок запитань (місто, школа, клас), друга – короткі та прості запитання з одним варіантом відповіді, третя – більш складніші та ширші запитання та два заключних, де слід було вписати свої варіанти відповіді. Одне з перших запитань анкети надало нам можливість визначити кількість дітей, які зайняті відвідуванням спортивних секцій та гуртків. Відповіді учнів до та після експериментального дослідження визначили приріст на 11,11% (11 учнів) школярів ЕГ, котрі розпочали їх відвідувати, а учні КГ не суттєво змінили своє ставлення до відвідування спортивних секцій. Наступні запитання були більшою мірою спрямовані на визначення саме поінформованості школярів у напрямку олімпійського спорту та освіти. Серед відповідей на запитання про місце започаткування проведення Олімпійських ігор абсолютну більшість отримав варіант: „Стародавня Греція” – ЕГ: 53,54% (53); КГ: 42,22% (38). Саме серед учнів ЕГ значно зросла кількість правильних відповідей: з 35,35% (35) до 53,54% (53). Відповіді учасників КГ не надали однозначної думки більшості. Обираючи відповіді на наступне запитання, в учнів виникли значні проблеми, адже на початку навчального року лише 18,18% (18) учнів ЕГ та 33,33% (30) КГ правильно відповіли (рис. 1).

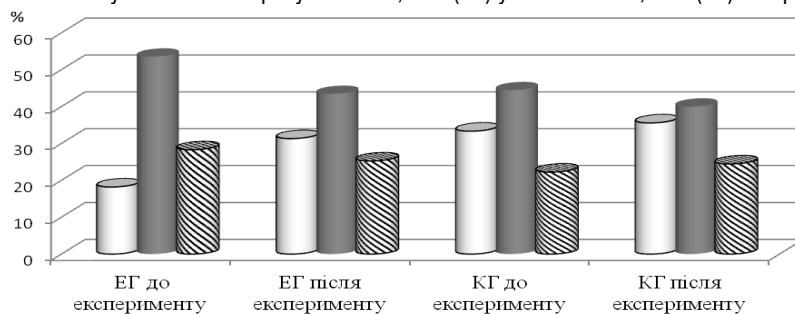

Рис. 1. Довжина однієї стадії на Стародавніх Олімпійських іграх (на думку учнів)

□ - 192,27 метрів; ■ - 100 метрів; ▨ - 152,37 метрів

Уже після завершення експерименту кількість учнів ЕГ, що вірно обрали довжину однієї стадії на Стародавніх іграх – зросла: з 18,18% (18) до 31,31% (31). Варіант відповіді, де вказувалась відстань 100 м також був досить поширеним до та після експериментального дослідження, особливо серед школярів КГ. У наступному запитанні анкети слід було обрати види спорту, що входили до програми Стародавніх Олімпійських ігор. Відповіді школярів в даному запитанні в більшості були позитивними, адже і до і після експерименту кількість правильних варіантів складала більшість: ЕГ: 54,55% (54) – до; 63,64% (63) – після; КГ: 48,89% (44) – до і після, але все ж приріст у 9,09% (9) відчутний серед учасників ЕГ. Варіанти відповідей на визначення засновника сучасного олімпійського руху викликали складнощі серед учнів. Адже постаті Х. А. Самаранча, С. Н. Бубки та П. де Кубертена багатьма були почуті вперше. На початку навчального року відповіді були отримані практично ідентичні в обох групах: ЕГ: 26,26% (26), 43,43% (43), 30,30% (30); КГ: 23,33% (21), 51,11% (46), 25,56% (23). А після проведених експериментальних інновацій учні ЕГ з упевненістю обрали вірну відповідь: з 30,30% (30) до 40,40% (40). Значні труднощі при виборі правильного варіанту виникли з визначенням року відновлення проведення Олімпійських ігор (рис. 2). На початку навчального року однозначної відповіді не було отримано як серед ЕГ, так і серед КГ учасників. Наприкінці навчального року усі учні виявились більш обізнаніші, але все таки учасники ЕГ дещо випередили школярів з КГ: ЕГ – з 34,34% (34) до 48,48% (48); КГ – з 35,56% (32) до 44,44% (40). У наступному запитанні слід було визначити основний правовий документ олімпійського руху. Серед трьох варіантів учням доволі складно було обрати правильну відповідь. Все ж таки учасники ЕГ після проведеного експериментального дослідження продемонстрували кращі знання і обрали вірний варіант дещо більшою кількістю учнів: 38,38% (38), а у КГ – 37,78% (34). Варіанти відповідей на запитання про рік проведення перших зимових Олімпійських ігор, в деякій мірі, завдали труднощів при виборі, але навіть до експериментального дослідження учасники

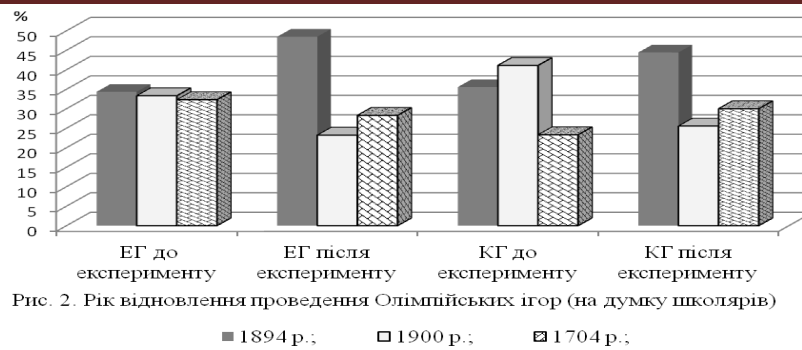

Рис. 2. Рік відновлення проведення Олімпійських ігор (на думку школярів)

EG більшою кількістю обрали варіант „1924р.” – 38,38% (38). Після дослідження таких учнів EG виявилось – 43,43% (43), а от учасників KG, які вірно відповіли збільшилось на 4,45% з 31,11% (28) до 35,56% (32). При аналізі відповідей учасників на запитання про вибір олімпійського гасла сучасності можна було констатувати практичну рівність результатів EG і KG до та після дослідження. Також, відзначаємо значну кількість, майже половину респондентів, які обрали правильний варіант. Приріст кількості учасників EG склав 4,04% (4), а KG – 3,34% (3), то ж обізнаність школярів саме у цьому питанні не зазнала значних змін під впливом експериментальної роботи. Відповіді ж на наступне запитання про визначення зображення на олімпійському прапорі є дещо схожим з попередніми, адже в ньому значна частина учнів обрали правильний варіант (п'ять олімпійських кілець), що є свідченням загальної освіченості школярів з олімпійського спорту. Збільшення кількості учнів EG, що відповіли правильно склало: 57,58% (57) – до та 72,73% (72) – після експерименту, а KG: 53,33% (48) – до та 60,00% (54) – після. Значна частина респондентів відповіли правильно на запитання про предмет, що використовується при передачі естафети олімпійського вогню. Серед учасників EG і KG дещо зросла кількість варіантів з правильними відповідями і після експерименту з 57,58% (57) до 69,70% (69) і з 53,33% (48) до 58,89% (53) – відповідно. Важко було визначитись учням з обранням головного керівного органу олімпійського руху сучасності. Учасники EG (38,38%) і KG (38,89%) до проведення експериментального дослідження не визначились чітко із варіантом правильної відповіді. Лише наприкінці експерименту кількість вірних варіантів зросло до 52,53% (52) у EG і до 44,44% (40) у KG. Приємною несподіванкою виявились відповіді учнів на запитання про кількість гравців однієї команди з волейболу, котрі одночасно перебувають на майданчику. Учасники EG і KG виявились досить обізнаними, зокрема 53,54% (53) і 51,11% (46), а от після – 59,60% (59) і 52,22% (47) відповідно у EG і KG. Відзначаємо приріст кількості учнів EG після експерименту склав 6,06% (6). Наступне запитання також було дотичним до окремих видів спорту. Слід було визначити вид спорту, котрий називають „королевою спорту”. На початку навчального року учасників KG виявилось більше – 45,56% (41) на відміну від EG – 38,38% (38). А наприкінці таких учнів виявилось більше серед обох груп: EG – 50,51% (50), KG – 50% (45). То ж результати цих відповідей свідчать про те, що понад 50% школярів наприкінці 4-го класу уже знають про такий популярний вид спорту, як легка атлетика. Дещо різні думки виявили школярі при визначенні дисципліни бігу в легкій атлетичі на 42195 м, але все такі учні EG після експериментального дослідження продемонстрували результати на 14,15% (14) кращі. На початку навчального року думки як учасників EG, так і KG були практично ідентичні: EG – 40,40% (40), KG – 45,56% (41). Одне із заключних запитань також виявилось складним у визначенні очільника НОК України. Постаті інших видатних українських спортсменів у варіантах відповідей лише додали труднощів при виборі. Проте у порівнянні з результатами до та після експерименту кількість учасників, які правильно обрали С. Н. Бубку збільшилось серед обох груп респондентів: EG: з 27,27% (27) до 38,38% (38); KG: з 37,78% (34) до 45,56% (41). Ще одне запитань було спрямоване на визначення видатних Олімпійських чемпіонів незалежної України. Відомі постаті спорту, напевно, були загальновідомі, але вірно визначитись з окремим переліком саме українських чемпіонів виявилось не під силу усім школярам. Після експериментального дослідження таких було значно більше серед EG учнів з 39,39% (39) до 51,52% (51), але й у KG також відчутно зросла кількість таких учнів з 50% (45) до 55,56% (50). Два заключні запитання були відкритого типу і передбачали внесення вірних варіантів, а саме відомих спортсменів та видів спорту, що були б відомі учням. Учні EG продемонстрували значно кращі знання після експерименту: на 86 видів спорту назвали більше, ніж на початку, а от учні KG на 59, але вихідний рівень учнів EG був кращим на 124. У запитанні з визначення спортсменів отримали досить схожі результати: збільшення в EG на 107 правильних відповідей, а у KG на 63. Отже, результати двох завершальних запитань підтвердили більш високий рівень знань з олімпійської освіти і спорту школярів EG. Підсумовуючи результати анкетування до та після проведення експериментального дослідження, ми узагальнили та порівняли показники та визначили, що учні EG в середньому продемонстрували позитивні зрушення на 13,4 % (від +4% до 42%), а от відповіді школярів KG були кращими наприкінці експерименту на 5,5 % (від -2 % до +34 %). Відповідно, позитивні зрушення у відповідях учнів EG пояснюються впровадженням ряду інноваційних заходів серед визначеного контингенту досліджуваних, що дозволяє стверджувати про ефективність застосування основ олімпійської освіти загалом серед учнів 4-х класів та додаткового наповнення теоретичними відомостями навчально-виховного процесу школярів.

ВИСНОВКИ

Після експериментального дослідження можна стверджувати про значний приріст правильних відповідей учасників EG, покращення рівня знань на олімпійську та спортивну тематику. Визначено перелік ключових тем з основ олімпізму, що повинні висвітлюватись якомога ширше для учнів 4-х класів. Ідеї та принципи олімпійської освіти повинні формувати у дітей прагнення до ведення здорового способу життя, адже саме це сприяло під час експерименту залученню більшого числа школярів до занять у спортивних секціях.

ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ вбачаємо у розповсюдженні ідей олімпійської освіти серед учнів 1-3 класів загальноосвітніх шкіл.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ермолова В.М. Олімпійська освіта: теорія і практика: навч. посіб./ В.М. Ермолова. – К., 2011. 335 с.
Ermolova V.M. Olimpiyska osvita: teoriy i praktika: navch. posib./ V.M.Ermolova. – K., 2011. 335 s.

2. Олімпійська академія України (1991-2011). За заг. ред. М. М. Булатової. – К., 2011. – 112 с. Olimpiyska akademiya Ukraini (1991-2011) za zag.red. M.M.Bulatovoi. – K., 2011. – 112 s.
3. Олімпійська хартія / МОК. – К.: Олімпійська література, 1999. – 96 с. Olimpiyska hartiy / MOK. – K.: Olimpiyska literature, 1999. – 96 s.
4. Основи олімпійських знань. Програма спеціального курсу для загальноосвітніх навчальних закладів. 5-12 класи. – К.: 2009. – 20 с.
5. Програми для середньої загальноосвітньої школи. 1-4 класи. К.: „Початкова школа”.- 2006. – 432с.
6. Твій перший олімпійський путівник / М. М. Булатова, В. М. Єрмолова, Д. В. Белокуров та ін. / за заг. ред. М. М. Булатової. – 3-тє вид., доп. – К.: Олімпійська література, 2010. – 108 с.
7. http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/msnu/2009/1/09syscay.pdf
8. Prohramy dlya seredn'oyi zahal'noosvitn'oyi shkoly. 1-4 klasy. K.: „Pochatkova shkola”.- 2006. – 432s.
9. Tviy pershyu olimpiys'kyu putivnyk / M. M. Bulatova, V. M. Yermolova, D. V. Byelokurov ta in. / za zah. red. M. M. Bulatovoyi. – 3-tye vyd., dop. – K.: Olimpiys'ka literatura, 2010. – 108 s.

УДК 37.0: 908: 613.8

Іваніків Н. М., Козіброда Л. В.
Дрогобицький державний педагогічний університет ім. І. Я. Франка
Національний університет „Львівська Політехніка”

РЕКРЕАЦІЙНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ

У статті розглядаються актуальні проблеми ролі краєзнавчої діяльності у формуванні здоров'я дитини. Висвітлено заходи, спрямовані на збереження та зміцнення фізичного та психічного здоров'я школярів і формування здорового способу життя в умовах сучасної України, які розглядаються як невід'ємна складова навчально-виховного процесу.

Ключові слова: краєзнавство, краєзнавча діяльність, рідний край, здоров'я, діти, гра, відпочинок, емоції.

Иванкиев Наталия, Козиброда Лариса. Рекреационные аспекты развития и сохранения здоровья человека. В работе рассматриваются актуальные проблемы значения краеведческой деятельности в формировании здоровья человека. Исследуются проблемы сохранения и укрепления физического и психического здоровья школьников и формирования здорового образа жизни в условиях современной Украины, которые рассматриваются как неотъемлемая составляющая учебно-воспитательного процесса.

Ключевые слова: краеведение, краеведческая деятельность, родной край, здоровье, дети, игра, отдых, эмоции.

Ivanikiv Nataliya, Kozibroda Larisa. Recreational aspects of human development and health preservation. The article deals with the topical issue of the role of regional studies in forming a child's health. We have considered the measures aimed at preserving and developing pupils' physical and mental health as well as promoting health lifestyles in modern Ukraine, which are an integral part of the educational process. An attempt to trace the interrelation of regional studies and a child's health has been made. We have determined some school features that would contribute to important principles of health development. It is known that the health of children and adolescents is influenced by a complex of social, biological and psychological factors. This conclusion of the theory of risk factors enabled to proceed to the concept of health design, which involves interference in its formation to overcome or reduce the factors of risk. One of the important factors of a child's mental and physical health is tourist and regional studies work at school, which is aimed at the enhancement of physical health and favourable influence on the sphere of senses. The way of successful solution to the problem of a child's development and health preservation by means of regional studies is analysed. The prospective issues of the research are the study and generalization of the experience of pupils' regional studies activities, the formation of cynicism and patriotism by means of regional studies.

Key words: regional studies, regional studies activities, native land, health, children, play, recreation, emotions.

Постановка проблеми. Здоров'я – найбільша цінність не лише окремої людини, а й усього суспільства, тому стан здоров'я дітей є важливим показником життєдіяльності народу будь-якої держави. А розвиток демократичної держави вимагає створення якісно нової системи національної освіти, покликаної забезпечити розвиток інтелектуального, духовного й фізичного потенціалу українського народу. У перетворенні суспільного життя, економічної і соціальної сфери на перший план виступають завдання зміцнення та збереження здоров'я дитини, формування здорового способу життя майбутньої генерації. Так, Закон України "Про охорону дитинства" (2001р.) серед головних прав особистості у шкільному віці визначає її право на забезпечення умов для збереження життя і здоров'я: "Держава гарантує дитині право на охорону здоров'я, ... сприяє створенню безпечних умов для життя і здорового розвитку дитини, формуванню навичок здорового способу життя". У цьому контексті особлива роль належить принципу краєзнавства. **Аналіз останніх досліджень і публікацій.** На стан формування здоров'я дітей впливає складний комплекс чинників природного та соціального походження, провідними з яких у шкільному віці є соціально-педагогічні, насамперед, організаційно-педагогічні умови функціонування освітніх закладів (Г. Апанасенко, Г. Даниленко, А. Сологуб та ін.). Заходи, спрямовані на збереження та зміцнення фізичного та психічного здоров'я школярів і формування їх здорового способу життя в умовах сучасної України розглядаються невід'ємною складовою навчально-виховного процесу (Е. Короленко, А. Сологуб, Р. Чуйко та ін.). Сучасні школи, розширюючи свої функції, мають стати